

24.05.2024 – 8-А

Історія України

Вч. Рзаєва Н.О.

### **Тема: Повторення. Доба Руїни. Правління Івана Виговського.**

**Мета:** охарактеризувати політичне становище Гетьманщини після смерті Богдана Хмельницького, визначити основні засади внутрішньої і зовнішньої політики гетьмана Івана Виговського; розвивати в учнів уміння працювати з картою, аналізувати текстові та візуальні історичні джерела, виховувати почуття патріотизму.

#### **Актуалізація опорних знань Бесіда**

\*Яка ключова подія історії України 17 ст.?

\*Який характер носила війна?

\*Назвіть результати та наслідки війни.

\*У якому становищі перебувала Українська Держава на момент смерті Богдана Хмельницького?

#### **Опрацюйте опорний конспект**

**Перегляньте відео:** <https://youtu.be/Em8oTpr-Qaw>

#### **Вивчення нового матеріалу**

Ще за життя Богдана Хмельницького, 5-11 квітня 1657 р., Старшинська рада внесла ухвалу про передачу влади після смерті гетьмана його 16-річному синові Юрію.

Втілення тієї ухвали в життя означало б запровадження спадкоємності гетьманської влади, тобто встановлення в Україні монархічної форми правління.

Однак після смерті гетьмана Хмельницького ситуація змінилася. 23-26 серпня в Чигирині відбулася Старшинська рада, на якій гетьманом, до повноліття Юрася Хмельницького, було обрано генерального писаря **Івана Виговського**.



## *Зовнішня політика І.Виговського*

Не хотів розривати відносини з Москвою, але хотів бути рівноправним

Уклав перемир'я з Польщею

Уклав договір зі Швецією про створення воєнно - політичного союзу, спрямованого на забезпечення територіальної цілісності України

Відновив союзи з Туреччиною та Кримським ханством



## *Внутрішня політика І.Виговського*

Орієнтувався на інтереси старшинської верхівки та української козацької шляхти

Надавав велику кількість землі у володіння православних монастирів, української шляхти і козацької старшини

Привілеїв не мали незаможні козаки і селяни — це призвело до зростання масового невдоволення й соціального вибуху

Зазнав невдачі в боротьбі з антигетьманськими виступами власними зусиллями, звернувся по допомогу до Москви





## Кінець гетьманування Виговського

Гучна перемога під Конотопом не поклала край розбратові в Україні. Поміж українців не було єдності щодо подальшої долі Батьківщини. Незалежну Україну кожне угруповання розуміло по-своєму, обстоюючи передусім власні інтереси.

Отож одразу після Конотопської битви вибухнуло нове антиурядове повстання, на чолі якого було поставлено Юрія Хмельницького.

## Причини повстання

Рядові козаки й селяни підтримали його, боячись, що разом із запровадженням Гадяцького трактату повернуться національно-релігійні утиски і панщина.

Лави повстанців збільшували й ті, хто не хотів послаблення Москви як ймовірного союзника в боротьбі проти Польщі.

До повстанців прилучалися мешканці Лівобережжя, бо їх лякала можлива війна проти Московії, яка розгорталася б на їхній землі.

У вересні 1659 р. під Германівкою на Київщині зібралася козацька рада.

Козаки відмовилися визнати Гадяцький трактат, виступили проти союзу з польським королем і висловили недовіру гетьманові Виговському.

Після ради Виговський, не бажаючи Україні нового лиха, що заподіяла б громадянська війна, зрікся булави й подався на рідну Волинь, яка тоді перебувала під владою польського короля, а гетьманом було обрано Юрія Хмельницького.

### Словникова робота

**РУЇНА** - період в історії України, який розпочався після смерті Б. Хмельницького і характеризується боротьбою за владу між представниками козацької верхівки, поділом України та втручанням у її внутрішні справи іноземних держав (Московії, Речі Посполитої, Туреччини).

### Руйнівні процеси для України мали свої конкретні причини:

- відсутність загальнонаціонального лідера, який міг би продовжити справу Б. Хмельницького після його смерті;
- глибокий розкол серед української політичної еліти з питань внутрішньої та зовнішньої політики (щоб зберегти свої привілеї та ввести кріпацтво, частина української шляхти орієнтувалася на допомогу Росії, інша - Польщі);
- егоїстичність козацької старшини, її нездатність поставити державні інтереси вище від вузькокланових та особистих;
- перетворення українських теренів на об'єкт загарбницьких зазіхань Росії, Польщі, Османської імперії та Кримського ханства внаслідок внутрішньої між-усобної боротьби.

### Закріплення знань

- Назвіть основні здобутки і прорахунки І. Виговського
- Які наслідки мав Гадяцький договір?
- Порівняйте умови Березневих статей та Гадяцького договору.

**Домашнє завдання:** повторення вивченого матеріалу.

Завдання надсилайте на освітню платформу Human або на ел. адресу [nataliarzaeva5@gmail.com](mailto:nataliarzaeva5@gmail.com)